

Programmabegroting 2026

Versie: Vastgesteld door raad

13 november 2025

Kostenraming

PROGRAMMA DUURZAAMHEID

De gemeentelijke kosten voor de uitvoering van het jaarprogramma duurzaamheid over 2026 ramen we op € 719.000.²³ Dit kan worden gefinancierd vanuit het bestaande structurele budget voor duurzaamheid. Daarnaast worden de beschikbare SPUKs (energiearmoede (SPUK EA), Lokale aanpak Isolatie (SPUK LAI)), Decentralisatie uitkering capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (DU CDOKE) en de SPUKs Schone Luchtakkoord (SPUKs SLA) in 2026 ingezet conform de eisen die het Rijk daaraan gesteld heeft.

Duurzaamheid is een dynamisch terrein met vele lokale, regionale en (inter)nationale ontwikkelingen. Nieuwe (gelabelde) Rijksuitkeringen, extra investeringen en (lokale) ontwikkelingen die effect hebben op de gemaakte begroting voor duurzaamheid zullen via kwartaalbrieven worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Op het thema Energie & Klimaat is sprake van zoveel dynamiek (personeel, financiële middelen en effecten op de samenleving en openbare ruimte) dat daar een apart Deelprogramma van is gemaakt. Wel blijft het thema Energie & Klimaat gewoon deel uitmaken van de overkoepelende programmatische aanpak op duurzaamheid. Zowel intern (integrale inzet op duurzaamheidsthema's van het duurzaamheidsprogramma bij beleidsontwikkeling, ruimtelijke ontwikkeling en beheer, gemeentelijke bedrijfsvoering en gebouwen en inkoop) als extern (integrale inzet op duurzaamheidsthema's van het duurzaamheidsprogramma bij het sluiten van Diempacten, de samenwerking met Daarom Duurzaam Diemen, het ondersteunen van inwonersinitiatieven, etcetera)

Specifieke uitkeringen schone lucht akkoord (SPUK's SLA)

De gemeente Diemen heeft in 2022 het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend en vervolgens een lokaal actieplan opgesteld. De gemeente heeft een SPUK SLA aangevraagd en toegewezen gekregen voor een subsidieregeling van maximaal €1.000 per adres voor verwijdering van rookgaskanalen voor houtkachels. Voorwaarde is dat de gemeente 50% cofinanciert. Hiervoor is in 2026 €13.000 begroot. Daarnaast heeft de gemeente een SPUK SLA van € 75.000 aangevraagd voor een inruilregeling voor vervuilende brom- en snorfietsen voor lage inkomens²⁴. Het is nog niet zeker dat dit wordt toegekend. De gemeente zal zelf nog aanvullend € 25.000 moeten bijdragen. Ook dit is in de begroting voor 2026 opgenomen.

DEELPROGRAMMA ENERGIE & KLIMAAT

Met de coalitievorming voor de periode 2022 - 2026 is structureel € 495.000 aan gemeentelijke middelen vrijgemaakt voor de energietransitie. Daar bovenop zetten we sinds 2023 de jaarlijkse basisuitkering capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE) in voor de benodigde aanvullende personele capaciteit op de energietransitie.

²³ Dit bedrag is inclusief de € 495.000 structurele middelen die voor de energietransitie waren vrijgemaakt.

²⁴ Oudere brommers en snorfietsen hebben een relatief hoge uitstoot van luchtverontreinigende stoffen. De gemeente Amsterdam heeft verschillende milieuzones ingevoerd, waaronder een uitstootvrije zone voor brom- en snorfietsen voor de gehele gemeente. De eisen worden stapsgewijs aangescherpt. Inmiddels zijn brommers van vóór 2010 in Amsterdam al niet meer toegestaan. Vanaf 2030 mogen alleen nog elektrische brommers in Amsterdam rijden. Met de SPUK SLA kan Diemen aansluiten bij de Amsterdamse aanpak waarbij inwoners via de stadspas maximaal € 1.000,-korting kunnen krijgen op een nieuwe of tweedehandse elektrische brom- of snorfiets.

De exacte hoogte van de basisuitkering CDOKE over 2026 is nog niet bekend. Er is enerzijds een 10% efficiencykorting ten opzichte van 2025 aangekondigd vanwege het afschaffen van de SPUK uitkerings- en verantwoordingsmethodiek. Anderzijds is er ook een verhoging bij de miljoenennota aangekondigd vanwege loon- en prijsbijstelling. Voor de begroting 2026 gaan we daarom uit van dezelfde basisuitkering CDOKE als in 2025, te weten € 680.000.

In de begroting van 2026 putten we de CDOKE middelen voor het eerst volledig uit met vanaf 2023 nieuw geworven en ingehuurd personeel op de energietransitie. In de afgelopen jaren werden de CDOKE middelen deels uitgeput door ook personeel gefinancierd uit gemeentelijke middelen (aanstelling van vóór 2023) aan CDOKE toe te schrijven. Met het hierbij vrijkomende gemeentelijke budget werd afgelopen jaren de bestemmingsreserve duurzaamheid aangevuld voor toekomstige uitgaven op Energie & Klimaat.

Met het deelprogramma Energie & Klimaat wordt invulling gegeven aan de verplichtingen van het nationale klimaatakkoord én de extra ambitie van de gemeente Diemen om in 2040 fossiel onafhankelijk te zijn. De uitvoering van de activiteiten in het deelprogramma Energie & Klimaat begonnen met ontwikkeling van beleid (transitievisie warmte en opvolger warmteprogramma, Regionale energiestrategie) binnen team ruimtelijk beleid. Inmiddels wordt de uitvoering steeds concreter en vraagt daardoor steeds meer inzet, ook van andere teams en disciplines (team projecten (wijkgerichte aanpak), economie (aanpak bedrijventerreinen), team infra (ontwerp en aanleg energie-infra), vergunningverlening (bouw, infra en soortenmanagementplan), financieel en juridisch advies, etcetera).

In 2026 kunnen de activiteiten voor Deelprogramma Energie & klimaat nog worden bekostigd uit de gemeentelijke middelen en de uitputting van de basisuitkering CDOKE. Met de coalitiebesprekingen en de begroting 2027 zullen nieuwe besluiten moeten worden genomen over de ambities en invulling van en bijbehorende middelen voor het Programma Energie & Klimaat voor de periode 2027 - 2030.

Basisuitkering capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)

Inmiddels is duidelijk dat CDOKE budget voor de periode 2026 -2030 is opgenomen in de Rijksbegroting. Voor de periode na 2030 zijn nog geen CDOKE gelden voor decentrale overheden in de rijksbegroting opgenomen. De minister erkent dat er ook na 2030 veel inzet van gemeentes op klimaatbeleid nodig is en heeft de Raad voor Openbaar bestuur (ROB) opdracht gegeven te adviseren over de rijksbijdrage voor de periode 2031 - 2035.

Over de periode 2023 - 2025 werd CDOKE uitgekeerd als gelabelde Specifieke uitkering (SPUK). De uitkeringswijze voor de CDOKE gelden gaat in 2026 veranderen. Vanaf 2026 zal CDOKE worden uitgekeerd via het gemeentefonds. In 2026 gebeurt dat als decentralisatie uitkering (DU). Vanaf 2027 gebeurt dat via een nieuwe vorm, de Bijzondere FondsUitkering (BFU). Er moeten nog afspraken tussen rijk en gemeentes worden gemaakt over de informatieverplichtingen en monitoring over de BFU CDOKE.

Gezien de aangekondigde informatie- en monitoringsverplichtingen en de grote opgaven (versterking (boven)regionale energienetwerken en tegengaan netcongestie, isolatieopgave bestaande gebouwen, grootschalige opwek duurzame energie met zon en wind, wijkgericht van het aardgas af gaan en de realisatie van duurzame warmtebronnen, warmteinfrastructuur en warmtedistributie) is het belangrijk de DU (2026) en BFU (2027 - 2030) CDOKE binnen de gemeentelijke begroting volledig toe te wijzen aan en bestemmen voor het Deelprogramma Energie & Klimaat.

Overige Rijksuitkeringen Energie & Klimaat

De aanpak energiearmoede kunnen we tot en met 2026 voortzetten vanuit een door het Rijk toegekende derde specifieke uitkering energiearmoede (SPUK EA). Het is de bedoeling om de resterende middelen van de SPUK EA in 2026 in te zetten voor een circulair gordijnenproject. De gemeentelijke subsidieregeling voor woningen met slechtste labels kunnen we in 2026 voortzetten met de middelen vanuit de SPUK's Lokale Aanpak Isolatie (SPUK's LAI)

Voor deze [link](#) is het overzicht ook digitaal te bekijken

Risico's en weerstandsvermogen

Toelichting

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet ten minste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11 lid 2, moeten wij vanaf 1 januari 2016 ook de volgende zes kengetallen verplicht opnemen in paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Beleid omtrent weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Bij het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt in structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Inschatting risico's

Voor een goede bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig.

We hebben de risico's geïnterviewd en onderzocht welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden.

Ook bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt het team een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.